

Országgyűlés Hivatala

Iremányszám: T/4055

Érkezett: 2007 OKT 09.

T/... számú törvényjavaslat

**az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény
módosításáról**

Budapest, 2007. október

2007. évi ... törvény

az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény módosításáról

1. §

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 2. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az országgyűlési biztos akadályoztatva van, vagy e tisztség nincs betöltve, az országgyűlési biztos jogkörét a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa, ennek hiányában vagy akadályoztatása esetén a korban legidősebb más külön biztos gyakorolja.”

2. §

Az Obtv. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) A köztársasági elnök az országgyűlési biztos személyére a korábbi országgyűlési biztos megbízási ideje lejártát megelőző három hónapon belül, de legkésőbb a megbízási idő lejártát megelőző negyvenötödik napon tesz javaslatot.

(2) Ha az országgyűlési biztos megbízása a 15. § (1) bekezdés b)-f) pontjában meghatározott okból szűnt meg, a köztársasági elnök harminc napon belül tesz javaslatot az országgyűlési biztos személyére.

(3) Az országgyűlési biztosnak javasolt személyt az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottsága meghallgatja.

(4) Ha a javasolt személyt az Országgyűlés nem választja meg, a köztársasági elnök legkésőbb harminc napon belül új javaslatot tesz.

(5) Az Országgyűlés az országgyűlési biztost hat évre választja. Az országgyűlési biztos egyszer újraválasztható.”

3. §

Az Obtv. 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § (1) Az országgyűlési biztos az elődje megbízásának megszűnésekor, illetve ha elődje megbízásának megszűnését követően választották meg, a megválasztásával lép hivatalba.

(2) Az országgyűlési biztos megválasztását követően az Országgyűlés előtt esküt tesz.”

4. §

Az Obtv. 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az országgyűlési biztos társadalombiztosítási jogállására a köztisztviselőkre vonatkozó szabályok az irányadók azzal, hogy a munkáltatóra vonatkozó kötelezettségek az Országgyűlési Biztos Hivatalát terhelik.”

5. §

Az Obtv. 15. § (3)-(4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) A lemondást írásban kell közölni az Országgyűlés elnökével. Az országgyűlési biztos megbízatása a lemondás benyújtásával szűnik meg. A lemondás érvényességéhez elfogadó nyilatkozat nem szükséges.

(4) Ha az országgyűlési biztos az összeférhetlenségét a megválasztásától számított harminc napon belül nem szünteti meg, vagy a tisztsége gyakorlása során vele szemben összeférhetlenségi ok merül fel, az Országgyűlés bármely országgyűlési képviselő írásbeli indítványára – az összeférhetlenségi ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményének kikérése után – az indítvány kézhezvételétől számított harminc napon belül dönt az összeférhetlenség kimondásának kérdésében. Ha az összeférhetlenségi eljárás ideje alatt az országgyűlési biztos a vele szemben fennálló összeférhetlenségi okot megszünteti, az összeférhetlenség megállapítását mellőzni kell.”

6. §

Az Obtv. 17. §-a a következő új (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Az országgyűlési biztos nem járhat el olyan ügyben, amelynek felülvizsgálata iránt bírósági eljárás indult, vagy amelyben jogerős bírósági határozat született.”

7. §

Az Obtv. 20. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A Kormány tagja, autonóm államigazgatási szerv, illetve kormányhivatal esetében az országgyűlési biztos a visszásságot előidéző szerv számára tesz ajánlást.”

8. §

Az Obtv. 28. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A Hivatal vezetője szakállamtitkári illetményre és juttatásokra jogosult, felette a munkáltatói jogokat – a kinevezés és felmentés kivételével – az országgyűlési biztos gyakorolja.”

9. §

Az Obtv. 29. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) E törvény alkalmazásában alapvető joggal kapcsolatos visszásság: alapvető jog sérelme vagy annak közvetlen veszélye, függetlenül attól, hogy az cselekvés vagy mulasztás eredménye.”

10. §

Az Obtv. a következő új alcímmel és 27/A-27/H. §-okkal egészül ki:

„A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

27/A. § (1) Az Országgyűlés az egészséges környezethez való alapvető jog védelme érdekében külön biztosként megválasztja a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát.

(2) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosának az választható meg, aki a 3. §-ban meghatározott feltételeknek megfelel, továbbá a környezet-, illetve a természetvédelmi jog területén kiemelkedő elméleti tudással vagy legalább tízéves szakmai gyakorlattal rendelkezik, és a környezet-, illetve természetvédelmet érintő eljárások lefolytatásában, azok felügyeletében vagy az egészséges környezethez való jog érvényesítésében jelentős tapasztalatokkal rendelkezik.

27/B. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa figyelemmel kíséri, értékeli és ellenőrzi azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését, amelyek biztosítják a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását. Feladata a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszásságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

(2) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az e törvényben meghatározott eltérésekkel – feladatkörében eljárva – gyakorolja az országgyűlési biztosnak biztosított hatásköröket.

(3) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

a) felhívhatja a környezetet jogellenesen veszélyeztető, szennyező vagy károsító (a továbbiakban együtt: a környezetet károsító) személyt vagy szervezetet e tevékenységének megszüntetésére,

- b) felhívhatja a hatáskörrel rendelkező hatóságot a környezet védelmére vonatkozó intézkedés megtételére,
- c) feladatkörében általános jelleggel, valamint egyedi ügyben meghatározott szerv, intézmény, hatóság vagy személy részére ajánlást bocsáthat ki,
- d) a környezet állapotával összefüggő közigazgatási döntéssel szemben felügyeleti eljárás lefolytatását, illetve végrehajtásának felfüggesztését kezdeményezheti, valamint annak bírósági felülvizsgálata során a perben beavatkozóként részt vehet,
- e) véleményezi a feladatkörével összefüggő jogszabályok, illetve más kormányzati előterjesztések tervezeteit, feladatkörében jogalkotásra tehet javaslatot,
- f) megismerheti és véleményezheti a helyi önkormányzatok hosszú távú fejlesztési, területrendezési valamint a jövő nemzedékek életminőségét egyébként közvetlenül érintő terveit és koncepcióit,
- g) véleményezi a környezetvédelmi vagy természetvédelmi tárgyú, valamint az emberiség közös örökségét és közös gondjait érintő nemzetközi szerződések kötelező hatályának elismerésére vonatkozó előterjesztéseket, közreműködik e nemzetközi szerződések alapján készülő nemzeti jelentések elkészítésében, továbbá figyelemmel kíséri, értékeli e szerződések magyar joghatóság alá tartozó érvényesülését,
- h) részt vesz a feladatkörével összefüggő ügyekben az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeiben képviselt magyar álláspont kialakításában,
- i) részt vehet a jogszabály rendelkezése alapján kötelezően tartandó, feladatkörével összefüggő közmeghallgatáson,
- j) kezdeményezheti a jogerős hatósági vagy bírósági határozattal megállapított tartós környezetkárosítás tényének, mértékének és jellegének az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzését.

(4) A (3) bekezdés c) pontjában írt ajánlás címzettje köteles a részére kibocsátott ajánlásra harminc napon belül érdemben válaszolni.

(5) Ha az államháztartás alrendszeréhez kapcsolódó vagyon tulajdonosa vagy kezelője a környezetet károsító személlyel vagy szervezettel szembeni kártérítési igényt a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának felszólítása ellenére a felszólítástól számított hatvan napon belül nem érvényesíti, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa a kártérítési igényt a külön törvényben meghatározott költségvetési előirányzat javára érvényesítheti.

(6) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa – a személyes adatokra és az üzleti titokra is kiterjedően – tájékoztathatja a nyilvánosságot eljárásának megindításáról, valamint ajánlásának kibocsátásáról és tartalmáról.

27/C. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felhívhatja a környezetet károsító személyt vagy szervezetet – függetlenül attól, hogy ez tevőleges cselekvés vagy mulasztás eredménye – a

jogsértés, veszélyeztetés, szennyezés vagy károsítás megszüntetésére és a kártalanításra illetve a környezeti károk helyreállítására.

(2) A környezetet károsító személy vagy szervezet a felhívás kézhezvételét követő 30 napon belül – a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának erre irányuló kérelme esetén haladéktalanul, de legkésőbb 5 napon belül – tájékoztatja a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát a megtett intézkedésekről.

(3) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa – ha a megtett intézkedéseket vagy a tájékoztatást nem tartja kielégítőnek – kérheti a bíróságtól, hogy a környezetet károsító személyt vagy szervezetet tiltsa el a jogsértő magatartástól, kötelezze a károk megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére, valamint a kártalanításra és a károk helyreállítására.

27/D. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felhívhatja a hatáskörrel rendelkező hatóságot, hogy tegyen intézkedést a környezetet károsító tevékenység megakadályozására, megtiltására, a károk megelőzésére és helyreállítására.

(2) A hatóság a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát haladéktalanul tájékoztatja a megtett intézkedésekről.

(3) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szükség esetén a felhívott hatóság felügyeleti szervéhez fordulhat.

27/E. § (1) A határozat jogerőre emelkedése előtt a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa a végrehajtás felfüggesztését kezdeményezheti a határozatot hozó szervnél, ha az a nem jogerős határozat azonnali végrehajtását rendelte el, de a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szerint a határozat jogsértő, és a végrehajtás sérti vagy veszélyezteti a környezet állapotának fenntarthatóságát és jelentős mértékű környezetkárosodással fenyeget.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kezdeményezés alapján a végrehajtás felfüggesztését a határozatot hozó szerv, testületi formában működő szerv esetében annak vezetője haladéktalanul elrendeli.

27/F. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa – ha a közigazgatási határozatot bíróság nem vizsgálta felül – a határozatot hozó szerv felügyeleti szervénél felügyeleti eljárást kezdeményezhet azon jogerős és végrehajtható hatósági határozattal szemben, amely jogszabálysértő, és végrehajtása sérti vagy veszélyezteti a környezet állapotának fenntarthatóságát és jelentős mértékű környezetkárosodással fenyeget. Ebben az esetben a határozattal szembeni felügyeleti eljárást le kell folytatni.

(2) A felügyeleti eljárás során a felügyeleti szerv a benyújtástól számított harminc napon belül, a testületi formában működő felügyeleti szerv a legközelebbi ülésén határoz, és határozatát a meghozatalától számított nyolc napon belül a jövő nemzedékek országgyűlési biztosával köteles közölni.

(3) Ha a felügyeleti szerv az (1) bekezdésben meghatározott kezdeményezéssel nem ért egyet, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az erről szóló határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályok szerint kezdeményezheti a határozat bírósági felülvizsgálatát.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott kezdeményezésben a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa – a tudomására jutástól számított 30 napon belül, de legkésőbb a határozat jogerőre emelkedésétől számított 180 napon belül - a határozat végrehajtásának felfüggesztését is indítványozhatja, ebben az esetben a végrehajtás felfüggesztését a felügyeleti szerv, testületi formában működő felügyeleti szerv esetében annak vezetője haladéktalanul elrendeli.

(5) Ha a szervnek az érintett tevékenységi körben felügyeleti szerve nincs, az (1) bekezdésben a felügyeleti szervnek biztosított hatásköröket a határozatot hozó szerv gyakorolja.

27/G. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosát a jogszabály rendelkezése alapján kötelezően tartandó, feladatkörével összefüggő közmeghallgatásról értesíteni kell, részére a közmeghallgatásról készült jegyzőkönyvet kérésére meg kell küldeni.

(2) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa kezdeményezheti, hogy a települési önkormányzat, a környezetvédelmi hatóság, a természetvédelmi hatóság vagy más államigazgatási szerv a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa feladatkörébe tartozó ügyben közmeghallgatást tartson. Ha a közmeghallgatást megtartják, arra az (1) bekezdést kell alkalmazni.

27/H. § (1) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa a feladatai ellátása során bárkitől minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet, amely a környezet állapotával és a környezet használatával összefügghet.

(2) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa eljárása során, annak lefolytatása érdekében az eljárás tárgyával összefüggő összes iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet. Ha az irat az eljárás tárgyával össze nem függő adatot is tartalmaz, és az adatok elkülönítése azok bizonyító erejének sérelme nélkül nem lehetséges, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az iratban szereplő valamennyi adatot megismerheti, azonban az eljárás tárgyával össze nem függő adatok megvizsgálására csak addig a mértékig jogosult, ameddig meggyőződik arról, hogy az adat nem függ össze az eljárás tárgyával.

(3) A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa eljárása során, annak lefolytatása érdekében – ha az eljárás lefolytatásához az elengedhetetlenül szükséges – minden olyan helyiségbe, ingatlanra beléphet, ahol visszafordíthatatlan környezetkárosodással fenyegető tevékenység folyik.

(4) A magántitok, az üzleti titok, az államtitok és szolgálati titok vagy a külön törvényben meghatározott más titok a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát az (1)-(3) bekezdésben meghatározott jogainak gyakorlásában nem akadályozhatja, de a titok megtartására vonatkozó rendelkezések – ha törvény eltérően nem rendelkezik – rá nézve is kötelezőek.

(5) Az államtitkot vagy a szolgálati titkot érintő adatkezelés esetén a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa jogait csak személyesen vagy az általa kezdeményezett nemzetbiztonsági ellenőrzésen átesett munkatársai útján gyakorolhatja.”

11. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A köztársasági elnök e törvény kihirdetését követő harminc napon belül tesz javaslatot a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának személyére, aki megválasztása esetén legkorábban 2007. december 14-én lép hivatalba.

(3) Hatályát veszti a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 23. § (1) bekezdésében az „és köztisztletnek örvendenek” szövegrész, az Obtv. 3. § (2) bekezdésében az „, és köztisztletnek örvendenek” szövegrész, 5/A. § (1) bekezdésében az „a (2) bekezdésben foglalt eltérések figyelembevételével” szövegrész, 5/A. § (2) bekezdése, 6. §-a, 15. § (2) bekezdésében az „és hirdeti ki” szövegrész, 15. § (6) bekezdésében a „vagy más módon a tisztségére méltatlanná vált” szövegrész, 15. § (7) bekezdése, 22. § c) pontja, 26. § (2) bekezdésében az „(annak elnökét)” szövegrész, 29. § (1) bekezdés e) pontja, 29. § (1) bekezdés h) pontjában a „kötelező tagság alapján működő” szövegrész, 29. § (5) bekezdése, mellékletének V. pontja.

(4) A Obtv. 3. § (1) bekezdésében a „büntetlen előéletű” szövegrész helyébe a „választójoggal rendelkező” szöveg, 3. § (2) bekezdésében, 16. § (2) bekezdésében, 20. § (1) bekezdésében, 21. § (1) bekezdésében, 25. §-ában, 27. § (1) bekezdésében az „alkotmányos” szövegrész helyébe az „alapvető” szöveg, 3. § (3) bekezdésében a „fegyveres erők” szövegrész helyébe a „Magyar Honvédség” szöveg, 15. § (6) bekezdésében a „nem tesz eleget” szövegrész helyébe a „kilencven napon túlmenően nem tesz eleget” szöveg, valamint a „Mentelmi, összeférhetlenségi és mandátumvizsgáló” szövegrész helyébe az „összeférhetlenségi ügyekkel foglalkozó” szöveg, 16. § (1) bekezdésében az „eljárása, ennek során hozott határozata (intézkedése), illetőleg a hatóság intézkedésének elmulasztása következtében alkotmányos jogaival összefüggésben sérelem érte, vagy ennek közvetlen veszélye áll fenn” szövegrész helyébe a „tevékenysége során a beadványt benyújtó személy alapvető jogaival összefüggésben visszásságot okozott” szöveg, 17. § (4) bekezdésében a „határozat” szövegrész helyébe a „közigazgatási határozat” szöveg, 18. § (1) bekezdésében a „fegyveres erők, a nemzetbiztonsági szolgálatok, a rendőrség és a rendészeti” szövegrész helyébe a „Magyar Honvédség és a rendvédelmi” szöveg, 18. § (6) bekezdésében a „fegyveres erőknél, a nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a rendőrségnél, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal nyomozó

hatóságánál, a Vám- és Pénzügyőrségnél, valamint” szövegrész helyébe a „Magyar Honvédségnél, a rendvédelmi szerveknél és” szöveg, 18. § (7) bekezdésében a „nemzetbiztonsági szolgálatok, a rendőrség, a határőrség, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal nyomozó hatósága, a Vám- és Pénzügyőrség, valamint az ügyészség nyomozást végző szerve titkos információgyűjtő” szövegrész helyébe a „titkos információgyűjtésre vagy titkos adatszerzésre jogosult szervek e” szöveg, az „a felsorolt” szövegrész helyébe az „e” szöveg, a „titkos információgyűjtő tevékenységére” szövegrész helyébe a „titkos információgyűjtő vagy titkos adatszerző tevékenységére” szöveg, 18. § (8) bekezdésében az „a nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a rendőrségnél, a határőrségnél, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal nyomozó hatóságánál, a Vám- és Pénzügyőrségnél, valamint” szövegrész helyébe az „a rendvédelmi szerveknél és” szöveg, 18. § (9) bekezdés a) és b) pontjában a „Pp. 13. § (2) bekezdés” szövegrészek helyébe a „polgári perrendtartásról szóló törvény” szövegek, 21. § (3) bekezdésében az „a megkeresett szerv” szövegrész helyébe az „a megkeresett szerv – a 20. § (4) bekezdésében meghatározott szervek kivételével –” szöveg, 26. § (3) bekezdésében a „fegyveres erők, a nemzetbiztonsági szolgálatok vagy a rendőrség” szövegrész helyébe a „Magyar Honvédség vagy a rendvédelmi szervek” szöveg, 28. § (2) bekezdésében az „az országgyűlési biztos” szövegrész helyébe az „az országgyűlési biztos a külön biztosokkal egyetértésben” szöveg, 29. § (1) bekezdés c) pontjában a „fegyveres erők” szövegrész helyébe a „Magyar Honvédség” szöveg, a melléklet IV. 1. pontjában az „A fegyveres erők tekintetében az” szövegrész helyébe az „Az” szöveg, a melléklet VII. 2. pontjában a „szervnek a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény 9/A. §-ában foglalt tevékenysége” szövegrész helyébe a „szerv titkos információgyűjtése” szöveg lép.

INDOKOLÁS

az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Magyar Köztársaság Alkotmányából következően – az Alkotmánybíróság 28/1994. (V. 20.) AB határozat szerinti, mindenkire nézve kötelező értelmezése szerint – az állam kötelezettsége, hogy a jövőben felnövő nemzedékek számára az élet alapvető kereteit adó természeti környezet minőségét megőrizze. Az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) AB határozatában már rögzítette, hogy az élethez és az emberi méltósághoz való jog alapvető jog objektív, intézményes életvédelmi köteleességet teremt az állam számára „a jövő generációk életfeltételeinek biztosítására”.

A törvényjavaslat a jelenleg élő és a jövő generációk élete és egészsége természeti alapjainak védelme, az emberiség közös örökségének megóvása és közös gondjainak megoldása, az emberi méltóságnak megfelelő környezeti feltételek fenntartására vonatkozó felelőssége tudatában, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek számára a választás szabadságát, az élet minőségét és a természeti erőforrásokhoz való akadálytalan hozzáférést megtartsa, olyan intézményt kíván létrehozni, amely hatékonyan elő tudja segíteni az életfeltételek megőrzését utódaink számára, képviseletet biztosít érdekeiknek az életfeltételeiket lényegesen befolyásoló hosszú távú döntéseknél, valamint a környezet állapotára vonatkozó jogszabályok érvényesülését az országgyűlési biztosok eszközeivel előmozdítja.

Az Alkotmány 32/B.§ (4) bekezdése felhatalmazza az Országgyűlést, hogy egyes alkotmányos jogok védelmére külön országgyűlési biztost válasszon. Az Országgyűlés már a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény megalkotásakor kifejezte, hogy a környezetvédelmi feladatok megoldásában szükségesnek tartja országgyűlési biztos közreműködését. A törvény 39. §-a szerint „az Országgyűlés a környezet védelme érdekében ... meghatározza az állampolgári jogok országgyűlési biztosa környezetvédelmi feladatait”. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának hatásköre azonban csak arra terjed ki, hogy ‘hatóságoknál’ folytasson vizsgálatot, vagyis a magánszféra, ahol pedig a fő szennyező források találhatóak, nem esik tevékenységi körébe. Eszközei – mint például a felettes szervnek tett ajánlás – szintén nem a környezetvédelmi ügyekre szabottak.

Az országgyűlési biztosok számának növelése – csakúgy mint a jogvédelemmel foglalkozó miniszteri biztosok elszaporodása – olyan ‘ombudsman-inflációt’ gerjesztene, amely a jogvédelem

szintjének növelése helyett elaprózná, és ezzel leértékelné az ombudsmanok tevékenységét. Külön országgyűlési biztos megválasztása olyan alkotmányos jogok védelme érdekében indokolható, amelyek esetében a jogsérelmet szenvedett fél nem határozható meg egyértelműen, vagy a jogsértő és a jogsérelmet szenvedett személy között olyan jelentős információs aszimmetria áll fenn, ami még a perbeli képviselőhöz nyújtott állami segítség esetén sem biztosít hatékony jogvédelmet. Ezeknek a követelményeknek a környezet- és természetvédelmi ügyekkel foglalkozó országgyűlési biztos jogintézménye megfelel.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosát a törvényjavaslat szerint a jövőben a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa helyettesíti.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa hatásköreinek és eszközeinek kialakítása során abból kell kiindulni, hogy vizsgálódási köre elsősorban a magánszférára terjedne ki. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosának ugyanakkor hatósági jogkört nem indokolt biztosítani, mivel a természet- és környezetvédelemnek megfelelően kiépült hatósági szervezetrendszere jelenleg is létezik, amelyet indokolatlan lenne lerontani, vagy azzal összefüggésben hatásköri vitákat generálni. A törvényjavaslat ezért a nyilvánosság felhasználása mellett csak eljárás-kezdeményszerző jogokat biztosít a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa számára.

A törvényjavaslat pontosítja továbbá az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvénynek (a továbbiakban: Obtv.) a biztosi jogállásra vonatkozó szabályait, így többek között az illetményezés és az összeférhetetlenség szabályait.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1-9. §-hoz

A javaslat a korábbinál zártabban szabályozza az országgyűlési biztosok megválasztását, pontosítja a lemondásukra, összeférhetetlenségük megállapítására vonatkozó szabályokat. A törvényjavaslat törvényi meghatározást ad az országgyűlési biztosok eljárása szempontjából kiemelt fontossággal bíró fogalomra: az alapvető joggal kapcsolatos visszásságra, ezzel egyértelművé teszi, hogy az az alapvető jog sérelme mellett az annak közvetlen veszélyét is felöleli, és hogy megállapítása független attól, hogy azt cselekvés vagy mulasztás idézte elő.

A 10. §-hoz

A törvényjavaslat az állampolgári jogok országgyűlési biztosára és a külön biztosokra vonatkozó szabályozással analóg módon határozza meg a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

megválasztásának feltételeit azzal, hogy a környezet-, illetve a természetvédelmi jogban való kiemelt jártasság többletfeltételét is támasztja a jelölttel szemben.

A törvényjavaslat a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa eljárását az állampolgári jogok országgyűlési biztosára vonatkozó szabályozás alapul vételével szabályozza. Hatáskörei ugyanakkor – a számára megállapított feladatkörben – részben túlnyúlnak a hagyományos ombudsmani hatáskörökön. Ennek indoka, hogy a környezetvédelmi, természetvédelmi ügyekben az államigazgatási szervek késedelmes fellépése, vagy jogszabálysértése gyakran nem számszerűsíthető vagy rendkívül nagy mértékű kiadásokat, nem orvosolható környezetkárosodást okozhat.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa hagyományosan ombudsmani jellegű hatáskörében jogosult a hatáskörrel rendelkező hatóságot felhívni a környezet védelmére vonatkozó intézkedés megtételére, ugyanakkor az államigazgatási körön kívüli személyek és szervek esetében is élhet ezzel a joggal, feltéve, hogy az érintett szerv vagy személy a környezetet károsító tevékenységet végez. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosának felhívására a környezetet károsító köteles válaszolni, és elvégezni a károsítás megszüntetésére, a károk helyreállításához szükséges intézkedéseket. Az ombudsman hatósági jellegű hatáskörökkel a javaslat szerint a tárgyban nem rendelkezne, azonban a bírósághoz fordulhatna a jogsértő állapot megszüntetése és az eredeti állapot visszaállítása érdekében.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa a törvényjavaslat szerint a jogalkotással és az Európai Unió döntéshozatali eljárásával összefüggésben – feladatkörével összefüggésben – jelentős hatáskörökkel rendelkezik. A nemzetközi szerződések közül az emberiség közös örökségét [common heritage of mankind] (tengerfenék, világűr, a Földön kívül az égitestek, illetve az oda vezető és az akörüli pályák) és az emberiség közös gondjait [common concerns of mankind] (éghajlatváltozás, biodiverzitás fenntartása) érintő szerződések tekintetében a biztos véleményezési jogkörrel rendelkezik.

Speciális jogosítványként a biztos kezdeményezheti az arra hatáskörrel rendelkező más szerv által jogerősen megállapított tartós környezetkárosodás ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzését, illetve az állam tétlensége esetén a közvagyon tulajdonosa vagy kezelője helyett – ha annak felperesi legitimációja egyébként megvolna – a környezeti károk érvényesítése érdekében bírósági eljárást kezdeményezhet.

A törvényjavaslat széles körű jogosítványokat ad a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa számára a környezetvédelmi, természetvédelmi tárgyú hatósági eljárásban. Ha a hatósági intézkedésre történő felhívás eredménytelen volt, az ombudsman a hatóság felügyeleti szervéhez

fordulhat. Jogosult továbbá a hatósági döntések tekintetében felügyeleti eljárás lefolytatását, illetve a döntés módosítását vagy visszavonását kezdeményezni. Ha az eljárás eredményeként nem születik a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa véleményével megegyező döntést, a bírósági felülvizsgálatra vonatkozó szabályok szerint a biztos akkor is bírósághoz fordulhat, ha a bírósági felülvizsgálatra egyébként nyitva álló határidő már eltelt.

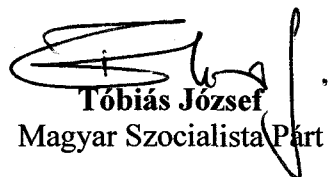
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa számára a törvényjavaslat a környezetvédelmi jogban kiemelt fontosságú társadalmi ellenőrzéssel való együttműködést elősegítő jogosítványokat is biztosít. Így biztosítani kell, hogy részt vehessen a külön jogszabály (a környezetvédelmi tárgyú nemzetközi szerződések, a hulladékgazdálkodásról szóló törvény, a helyi önkormányzati rendeletek, stb.) által kötelezően elrendelt közmeghallgatásokon, azok jegyzőkönyvét utólag is megismerhesse. Maga a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa is kezdeményezheti, hogy a települési önkormányzat, a környezetvédelmi hatóság, a természetvédelmi hatóság vagy más államigazgatási szerv közmeghallgatást tartson, ezen természetesen szintén részt vehet az ombudsman.

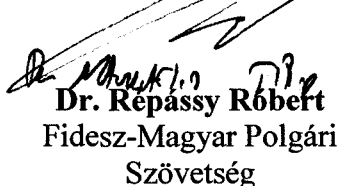
Tekintettel arra, hogy a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának tevékenysége nem csak az államigazgatási ellenőrzésére, de mindenféle környezetkárosítás megelőzésére és felszámolására kiterjed, a törvényjavaslat biztosítja számára, hogy bárkitől felvilágosítást kérhessen, illetve minden olyan helyiségbe beléphessen, ahol visszafordíthatatlan környezetkárosodással fenyegető tevékenység folyik.

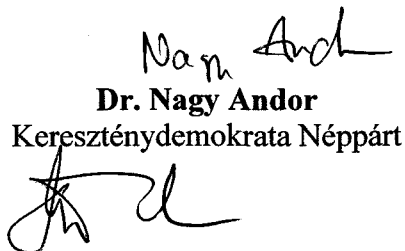
A 11. §-hoz

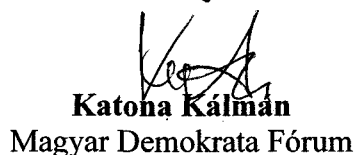
A törvény átmeneti szabályként rendelkezik a jövő nemzedékek első országgyűlési biztosának jelölésére és hivatalba lépésére vonatkozó átmeneti szabályokról, valamint tartalmazza a tételes módosításokkal összefüggésben az Obtv.-ben szükséges hatályon kívül helyezéseket, valamint egyéb szövegezési pontosításokat, amelyek döntő többségét a törvény elfogadása óta bekövetkezett jogrendszeri változások indokolják, egy részük azonban az Alkotmány által szabályozott tárgykörökben fennálló párhuzamosságok kiküszöbölése érdekében szükséges.

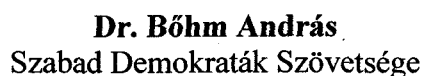
Budapest, 2007. október 8.

Tóbiás József
Magyar Szocialista Párt

Dr. Répássy Róbert
Fidesz-Magyar Polgári
Szövetség

Dr. Nagy Andor
Kereszténydemokrata Néppárt

Katona Kálmán
Magyar Demokrata Fórum

Dr. Böhm András
Szabad Demokraták Szövetsége

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Törvényjavaslat kezdeményezése

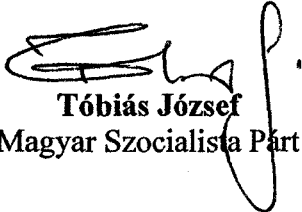
Dr. Szili Katalin asszonynak
az Országgyűlés elnökének

Helyben

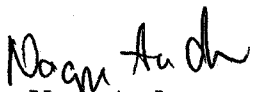
Tisztelt Elnök Asszony!

A Házszabály 85. § (2) bekezdése alapján benyújtjuk az **állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény** módosításáról szóló törvényjavaslatot.

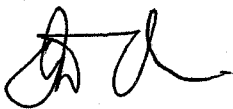
Budapest, 2007. október 8.

Tóbiás József
Magyar Szocialista Párt

Dr. Répássy Róbert
Fidesz-Magyar Polgári
Szövetség

Dr. Nagy Andor
Kereszténydemokrata Néppárt

Katona Kálmán
Magyar Demokrata Fórum

Dr. Bóhm András
Szabad Demokraták Szövetsége